

la tribuna

La centralitat hauria de començar a casa

No puc compartir la tàctica dels companys que ens demanen renunciar (o no és això?) als nostres principis

FERRAN GOYA

Militant del PS

En certs àmbits polítics espanyols el vocable *centralitat* s'està convertint en una moda, que ha trobat andorrans voluntaris disposats a imitar-la. Això no seria greu si no fos perquè el seu ús és un exponent més de la praxi política de substituir idees per paraules.

Perquè, què vol dir centralitat? O és que es vol avançar una paraula ambigua i que cadascú la interpreti a la seva manera? És la centralitat el centrisme? Semblaria que els paladins de l'ús del mot no volen que s'assimili centralitat a *centre*, però tampoc demostren interès a dir que la centralitat és alguna cosa diferent del centre.

Albert Roig escrivia el 2011: "Situar-se en la centralitat política és clau per a aspirar a obtenir uns bons resultats electorals." I Jaume Bartumeu en un article publicat el gener d'enguany, no parlava de centralitat política, sinó de dues altres centralitats, la sociològica, que –segons ell– va ser la que en 2009 "ens va permetre obtenir la responsabilitat de governar", i la centralitat ideològica, que deu ser alguna cosa diferent, tot i que l'amic Bartumeu sense explicar-ho gens, deixa entreveure que no seria partidari d'aquesta darrera centralitat.

El cert és que, malgrat les previsions d'objectivitat i ressonàncies científiques, la confusió sobre el significat d'aquest mot és notable; per Roig centralitat política seria un instrument per obtenir bons resultats electorals, mentre que Bartumeu atorga aquesta capacitat a la centralitat sociològica. La qüestió es complica més quan el company Jaume oposa centralitat a radicalització, quan tots (ell també) sabem que *radical* ve etimològicament d'*arrel* i res no pot ser més central que les arrels.

Intentaré sortir de l'embolic recordant que la política manlleva sovint els mots d'altres disciplines; en el cas que ens ocupa, de la matemàtica moderna. En l'anàlisi de xarxes la centralitat d'un vèrtex determina la seva importància relativa dins la malla. Com es pot veure la centralitat no és un atribut intrínsec del vèrtex, com pot ser el nivell de renda d'un col·lectiu, la taxa d'atur o l'edat de jubilació. La centralitat és atribut estructural que depèn de la seva localització a la xarxa, independentment de la seva importància o influència.

Els matemàtics mesuren la centralitat d'un element d'una xarxa de diverses formes; per

abreujar citaré només una d'elles que és la mesura de *proximitat* (*closeness*); és la que em sembla tenir una aplicació més evident en la ciència política: "la distància menor".

El model de distància menor parteix de la hipòtesi que els ciutadans voten els partits el programa dels quals és més proper a les seves preferències polítiques (José Maria Maravall. *La Confrontación política*. Ed. Taurus 2008). Això suposa –i és molt suposar– que un votant és capaç d'ordenar aquestes preferències i té un coneixement exhaustiu de les ofertes dels diferents partits que es presenten a les eleccions. D'aquesta manera, el nostre racional elector podria calcular, en un espai imaginari, la distància existent entre les seves preferències i les ofertes dels candidats.

A l'inrevés, segons aquest model, tot partit que vulgui guanyar les eleccions hauria de presentar un programa que correspongui a les preferències del votant *central*. El *perfecte candidat* –o el redactor del programa electoral– hauria, en primer lloc, d'oblidar les seves conviccions polítiques, i després investigar, mitjançant enquestes o passejant per *la parròquia*, les preferències dels electors.

La feina se li gira al nostre *perfecte redactor* que hauria de sentir l'humor del *perfecte votant* el dia de la votació i no incórrer en l'error de pensar que, aquest humor, no ha canviat des del 2009 o 2011. Per a tenir alguna probabilitat d'encert, hauria de disposar d'enquestes fiables i analitzar-ne els resultats per esbrinar la distribució de les prioritats dels votants i el lloc on aquests votants ubiquen els diferents partits. A Andorra estem molt lluny de tenir dades demoscòpiques que requereix aquest enfocament per a conèixer la posició de l'elector *central* en la escala ideològica. En el llibre esmentat més amunt Maravall dóna exemples al Regne Unit, Grècia i Espanya de la divergència entre les prediccions d'aquest model i els resultats electorals. El PSOE va perdre les eleccions del 1996, quan la seva posició en una escala d'orientació política entre 1 (esquerra) i 10 (dreta) era 4,5. La posició del PP era de 7,8, i el votant *central* se situava en la posició 5. D'acord amb el model de la distància menor el PSOE hauria d'haver guanyat les eleccions, però les va guanyar el PP.

A Andorra (CRES 2005) la mitjana, o sigui la posició del votant

central, era de 4,64 (centreesquerra) però les eleccions les va guanyar el PLA d'Albert Pintat.

Per totes aquestes raons, no puc compartir la tàctica dels companys que ens demanen renunciar (o no és això?) als nostres principis per anar a elaborar (recuperar?) idearis i programes segons el model de la "distància menor".

Aquests companys ens haurien d'explicar, si tan bona és la *centralitat*, per què no la practiquen a casa? Per què –a partir de Nadal– han optat pel model de crispació i polarització en el si del PS, en lloc de cercar consensos i la *centralitat* dels militants i simpatitzants? Per què han volgut imposar antidemocràticament i sense cap discussió la tesi del sector més conservador del PS? Per què volen polaritzar el PS?

Si triomfa el seu intent de bloquejar el debat intern que ha d'ajustar el programa socialdemocrata als canvis econòmics, socials i de mentalitat provocats per la crisi del sistema, el PS s'abocarà a una situació que l'impossibilitaria esdevenir l'alternativa –avui indispensable– a la centralitat, absolutament inoperant, del Govern de DA?